

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
протокол №1/____
від 27. 08.2024 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом директора
від 27. 08.2024 року №144
_____ Іван МИКИЧУР

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
II ступеня (7-9 класи НУШ)
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПЕНЬКІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ
ВІННИЦЬКОГО РАЙОНУ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Освітня програма Комунальний заклад «Пеньківський ліцей Вінницького району Вінницької області» II ступеня (далі – Освітня програма) розроблена відповідно до ст. 33 Закону України «Про освіту», ст. 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», на основі Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392.

Мета і завдання освітньої програми ґрунтуються на визначеній Законом України «Про освіту» меті повної загальної середньої освіти, що передбачає всебічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній людині для успішної життєдіяльності.

Під час розроблення освітньої програми враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної і кадрової автономії закладу, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Навчальний план зорієнтований на роботу школи за 5-денним навчальним тижнем.

2. ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧИНАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

3. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ, ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ, ПРЕДМЕТІВ. НАВЧАЛЬНІ (АБО НАВЧАЛЬНИЙ) ПЛАНИ

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 7-9-х класів, визначених Типовою освітньою програмою, складає **3430** годин/навчальний рік:

для 7-го класу – **1155** годин/навчальний рік;

для 8-го класу – **1137,5** годин/навчальний рік;

для 9-го класу – **1137,5** годин/навчальний рік.

Навчальний план розроблено згідно Таблиці 1 до Типової освітньої програми - Навчальний план закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання (**додаток №1**).

Навчальний план містить усі предмети інваріантної складової, сформованої на державному рівні і дає цілісне уявлення про зміст, структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

У навчальному плані **відображається фактичний тижневий обсяг навчального навантаження**: конкретизовано використання варіативного освітнього компоненту з урахуванням особливостей організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів. У зв'язку із дефіцитом освітньої субвенції додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять не використовуються.

Навчальний план Освітньої програми основної школи передбачає реалізацію **через окремі предмети** таких **освітніх галузей** Базового навчального плану Державного стандарту:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Математика
- Природознавство
- Мистецтво
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується через окремі предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ УЧНІВ. ПРОПОНОВАНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у **навчальних програмах**, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН. Перелік програм, які використовуються у закладі, зазначено у додатку №2 до освітньої програми.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, у **навчальних програмах**, що використовуються закладом, **конкретизовано завдання**, які має реалізувати вчитель/вчителька, **зміст, очікувані результати навчання, компетентнісний потенціал навчальних предметів**.

Навчальні програми містять резервний час, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь. Резервний час використовується учителем на власний розсуд для організації різноманітних форм навчальної діяльності: екскурсій, проектної та дослідницької діяльності учнів, роботи з додатковими джерелами інформації, корекції та узагальнення знань.

Провідним у навчанні є **компетентнісний підхід**, який передбачає формування не лише предметної, а й ключових компетентностей, зміщення акцентів зі знаннєвого на діяльнісний освітній результат. З огляду на суть зазначеного підходу, знання мають бути інструментом у розв'язанні життєвих проблем, засобом особистісного розвитку, соціалізації учнів, успішного професійного становлення та облаштування особистого життя.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів.

У навчальних програмах з усіх предметів виокремлено такі наскрізні змістові лінії: **«Екологічна безпека та сталий розвиток»**, **«Громадянська відповідальність»**, **«Здоров'я і безпека»**, **«Підприємливість та фінансова грамотність»**.

Наскрізні змістові лінії є засобом інтегрування навчального змісту, спрямовані на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях, сприяють формуванню ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, передбачають розв'язування завдань реального змісту, виконання міжпредметних навчальних проєктів, творчих робіт, роботу з різними джерелами інформації

Необхідною умовою формування компетентностей є **діяльнісна спрямованість навчання**, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, використання яких посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Формування змісту технологічної діяльності учнів на уроках технологій здійснюється на основі об'єктів проєктної діяльності. Результатом проєктно-технологічної діяльності учнів має бути **проєкт** (спроєктований і

виготовлений виріб чи послуга). Так, у 5–6 класах учні опановують 6–10 проєктів, у 7–8 класах від 4 до 6 проєктів, у 9-му класі — 2 проєкти (плюс 2 проєкти з технології побутової діяльності та самообслуговування в 5–8 класах та 1 проєкт у 9 класі). Кількість годин на опанування проєкту вчитель визначає самостійно залежно від складності виробу та технологій обробки, що застосовуються під час його виготовлення.

Головне завдання закладу - збереження здоров'я дітей. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчального плану.

Навчальна програма з фізичної культури побудована за модульною системою. Вона містить інваріантну (обов'язкову) та варіативну складову. До інваріантної частини належать: теоретико-методичні знання та загальна фізична підготовка, зміст яких реалізовується упродовж кожного уроку. Інваріантний модуль «Загальна фізична підготовка» разом із спектром засобів і методів фізичної підготовки є основою реалізації концепції навчальної програми.

Змістове наповнення варіативної складової сформовано із модулів, запропонованих навчальною програмою відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази закладу, кадрового забезпечення, регіональних традицій.

№	Варіативні модулі/ клас	7	8	9
1.	Аеробіка	+	+	+
2.	Акробатичний рок-н-рол	-	-	-
3.	Активні парки	+	+	+
4.	Алтимат фризбі	+	+	+
5.	Американський футбол (flag football)	+	+	+
6.	Бадмінтон	+	+	+
7.	Баскетбол 3х3	+	+	+
8.	Баскетбол	+	+	+
9.	Бейсбол	-	-	-
10.	Бойовий хортинг	+	+	+
11.	Біатлон	+	+	+
12.	Велоспорт	+	+	+
13.	Військово-спортивні ігри	+	+	+
14.	Волейбол	+	+	+
15.	Воркаут «Workout»	+	+	+
16.	Вправи з гирями	-	-	+
17.	Вудбол	-	-	-
18.	Гандбол	+	+	+
19.	Гімнастика	+	+	+
20.	Городки	-	-	-
21.	Дартс	+	+	+
22.	Дзюдо	+	+	+
23.	Дитячий (настільний) більярд	+	+	+

24.	Доджбол (вибивний)	+	+	+
25.	Здоровий спосіб життя	+	+	+
26.	Корфбол	+	+	+
27.	Кросфіт «CrossFit»	+	+	+
28.	Лакрос	+	+	+
29.	Легка атлетика (дитяча легка атлетика 5-6кл.)	+	+	+
30.	Лижна підготовка	-	-	-
31.	Настільний теніс	+	+	+
32.	Падбол	+	+	+
33.	Падел (падел-теніс)	+	+	+
34.	Панна (вуличний футбол)	+	+	+
35.	Петанк	+	+	+
36.	Піклбол	+	+	+
37.	Плавання	+	+	+

№	Варіативні модулі/ клас	7	8	9
38.	Пляжний бадмінтон (airschatl),	+	+	+
39.	Пляжний бейсбол (гилка)	+	+	+
40.	Пляжний волейбол,	+	+	+
41.	Профільна (професійно-прикладна) фізична культура	-	-	+
42.	Регбі-5	+	+	+
43.	Рінго	+	+	+
44.	Рукопашний бій	+	+	+
45.	Рухливі ігри	-+	-	-
46.	Рятувальне багатоборство (Школа безпеки)	+	+	+
47.	Самбо	+	+	+
48.	Скандинавська ходьба	+	+	+
49.	Сквош	+	+	+
50.	Слалом (роликові ковзани)	+	+	+
51.	Скелелазіння, боулдерінг і альпінізм	+	+	+
52.	Софтбол	+	+	+
53.	«Спорт заради розвитку»	+	+	+
54.	Сумо	+	+	+
55.	Спортивно-настільні ігри (СНІГРИ)	+	+	+
56.	Спортивне орієнтування	+	+	+
57.	Теніс	+	+	+
58.	Туризм	+	+	+
59.	Ушу	+	+	+
60.	Фістбол	+	+	+
61.	Фітнес-йога	-	-	-
62.	Фехтування	-	-	-
63.	Флорбол	+	+	+
64.	Футбол	+	+	+
65.	Футзал	+	+	+

66.	Хокей на траві	+	+	+
67.	Хортинг	+	+	+
68.	Хортинг-фехтування	+	+	+
69.	«Хортинг. Розділ - фехтування»	+	+	+
70.	Цікава фізкультура	-	-	-
71.	Чирлідінг	+	+	+
72.	Шахи	+	+	+
73.	Шашки	+	+	+
74.	Шорт-гольф	-	-	-
75.	Cool Games	+	+	+

V. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб. Учитель має широкі можливості для наповнення навчальної роботи змістом відповідно до національного і місцевого територіальних вимірів.

Освітні методики, технології, форми, методи і засоби навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, форми здобуття освіти, наявні необхідні ресурси (навчально-технічні, навчально-методичні, інформаційні), забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах.

Форми організації освітнього процесу, які використовуються під час проведення навчальних занять: обговорення, мозковий штурм, рольова, ділова гра, дискусія, дебати, літературні читання, написання есе, повідомлень, виступів, пізнавальні, навчальні, творчі, дослідницькі проекти, інтерв'ю, аналіз життєвих ситуацій, уроки-екскурсії, віртуальні подорожі, квести, організація спостережень у природі, мінідослідження, виконання практичних робіт і вправ, порівняльний аналіз, моделювання, розв'язання ситуативних, проблемних, аналітичних завдань, робота з різними джерелами інформації (словниками, довідниками, науково-популярною літературою, інтернет-ресурсами, медіа) тощо.

Засвоєння нового матеріалу та розвиток компетентностей здійснюється також під час виконання учнями лабораторних, навчально-практичних занять (практичні вправи, експериментальні завдання), які передбачені відповідними навчальними програмами.

Навчально-практичне заняття також може виконувати функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись упродовж навчального року у змісті окремих предметів за умови виконання вимог Державного стандарту.

Під час організації освітнього процесу **із використанням технологій дистанційного навчання або за змішаною формою**, педагоги самостійно обирають електронні освітні ресурси, ураховуючи їх дидактичну доцільність, фактологічну коректність змісту, відповідність навчальній програмі:

- навчальні заняття, консультації з використанням електронних освітніх платформ (Google Classroom, Google meet);
- електронні освітні ресурси, яким надано гриф МОН;
- електронні освітні ресурси, створені педагогічними працівниками закладу;
- онлайн сервіси та інструменти («Всеукраїнська школа онлайн», тестування на платформах «На урок», «Всеосвіта» тощо);
- віртуальні екскурсії;
- використовують електронний розклад занять, електронний класний журнал/щоденник на платформі - Нові Знання.

Навчальні заняття можуть проводитись в синхронному або асинхронному режимі.

Педагогічні працівники використовують доступні засоби комунікації (телефонний, поштовий зв'язок тощо) для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання тощо).

За потреби (за заявою батьків) заклад освіти організовує здобуття освіти за **індивідуальною формою (сімейна (домашня) або екстернат)**. Переведення здобувачів освіти на індивідуальну форму здобуття освіти може відбуватися протягом навчального року.

Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі **індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану** (додається до освітньої програми), що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується керівником та підписується батьками.

Для забезпечення реалізації **індивідуальної освітньої траєкторії учнів**, відповідно до пункту 7 розділу I Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314, зі змінами) заклад освіти складає графік консультацій, визначає форми, засоби, періодичність оцінювання результатів навчання, у разі потреби для учня (учениці) розробляється індивідуальний навчальний план.

Індивідуальний навчальний план може визначати відмінні від визначених освітньою програмою закладу освіти освітні компоненти, їх послідовність, форму і темп засвоєння учнем.

Під час розроблення індивідуального навчального плану для дітей, які навчаються за кордоном, враховується освітня програма і навчальний план закладу освіти, в якому навчається дитина в країні перебування.

Для осіб з особливими освітніми потребами організовується **інклюзивне навчання**, яке передбачає наявність індивідуальної програми розвитку, адаптованих/модифікованих навчальних програм/планів.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до [Порядку](#), затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128.

Клас ділиться на групи: при вивченні української та іноземної мов за умови наявності в класі понад 27 учнів; при проведенні практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів за умови не менше 8 учнів у групі; при проведенні уроків з трудового навчання (окремо для хлопців і дівчат) за умови наявності в класі понад 27 учнів, але не менше 8 учнів у групі.

Таблиця поділу класів на групи при вивченні окремих предметів додається до освітньої програми закладу.

V. ОПИС ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ

Заклад спирається на критерії та вимоги до оцінювання результатів навчання учнів, розроблені МОН у **таких нормативних документах**:

- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» від 02.08.2024 року №1093. (Додаток 3)

Загальні критерії оцінювання

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Держстандартом, і фактичними результатами навчання учнів. У додатку 1 до Рекомендацій наведено загальні критерії оцінювання, які визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і реалізуються за чотирма рівнями, що дає змогу здійснювати оцінювання за 12-бальною шкалою:

- початковий (1-3 бали);
- середній (4-6 балів);
- достатній (7-9 балів);
- високий (10-12 балів).

Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові.

Галузеві критерії оцінювання

Загальні критерії оцінювання слугують основою критеріїв оцінювання за освітніми галузями (додаток 2 до Рекомендацій). У додатку визначені галузеві критерії із чітким описом кожного балу відповідно до груп результатів освітніх галузей:

Мовно-літературна (українська мова, література, зарубіжна література, мови та літератури нацменшин):

- Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях.
- Сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів і використання її для збагачення власного досвіду.
- Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови.
- Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу.

Мовно-літературна (іноземні мови):

- Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування.
- Взаємодія з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови.
- Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлень іноземною мовою.

Математична:

- Дослідження ситуацій та створення математичних моделей.
- Розв'язання математичних задач.
- Інтерпретація та критичний аналіз результатів.

Громадянська та історична:

- Орієнтація в історичному часі та просторі, виявлення взаємозв'язків та явищ.
- Робота з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту.
- Виявлення здатності до співпраці, толерантності, громадянської позиції.

Природнича:

- Проведення досліджень природи.
- Здійснення пошуку та опрацювання інформації.
- Усвідомлення закономірностей природи.

Інформатична:

- Робота з інформацією, даними, моделями.
- Створення інформаційних продуктів.
- Робота в цифровому середовищі.
- Безпечна та відповідальна робота з інформаційними технологіями.

Соціальна та здоров'язбережувальна:

- Безпека. Уникання загроз для життя власного та інших осіб, прийняття рішень з користю для власної та громадської безпеки.
- Здоров'я. Турбота про особисте здоров'я. Аргументований вибір здорового способу життя.
- Добробут. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення добробуту.

Технологічна:

- Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності.
- Творче застосування традиційних і сучасних технологій декоративно-ужиткового мистецтва.
- Ефективне використання техніки і матеріалів без заподіяння шкоди навколишньому середовищі.
- Турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших осіб.

Мистецька:

- Пізнання мистецтва, художнє мислення.
- Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація.
- Емоційний досвід, художньо-естетичне мислення.

«Фізична культура»:

- Формування психічної та соціально-психологічної сфер засобами фізичного виховання.
- Систематичні заняття фізичними вправами, володіння технікою фізичних вправ.
- Усвідомлення значення фізичної/рухової активності для підтримування стану здоров'я та задоволення у процесі фізичного виховання.

Основні функції оцінювання

Оцінювання має надавати інформацію про досягнення результатів навчання учнів на певному етапі освітнього процесу та виконувати такі функції:

- формувальна (відстеження динаміки навчального поступу);
- констатувальна (встановлення рівня досягнення результатів навчання);

- діагностувальна (надання інформації про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причин виникнення утруднень);
- коригувальна (адаптація освітнього процесу відповідним чином);
- орієнтувальна (відстеження динаміки формування результатів навчання та прогнозування його розвитку);
- мотиваційно-стимулювальна (активізація внутрішніх і зовнішніх мотивів до навчання);
- розвивальна (мотивація до рефлексії та самовдосконалення);
- прогностична (планування майбутніх цілей навчання);
- виховна (виховання в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку).

Основні види оцінювання

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є **формувальне оцінювання**.

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу протягом навчального року, яке дозволяє визначати потреби учнів і адаптувати до них процес навчання. Воно передбачає використання різноманітних методів збору інформації і має відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета. Його здійснюють у таких формах:

- самооцінювання;
- взаємооцінювання;
- оцінювання із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо).

Завдання для оцінювання мають бути спрямовані на отримання об'єктивної інформації про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі. Окремі завдання можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності, які передбачають:

- завдання початкового рівня – розпізнавання, пригадування, відтворення окремих елементів змісту навчання;
- завдання середнього рівня – розуміння та застосування елементів змісту навчання;
- достатнього – аналіз навчальної інформації (класифікація, порівняння, узагальнення, інтеграція, уточнення, упорядкування);
- високого – оцінювання навчальної інформації та власної навчальної діяльності, рефлексія, перекодування інформації з текстової у схематичну, графічну та навпаки, створення, продукування.

Кожний наступний рівень (від початкового до високого) охоплює показники результатів навчання попереднього рівня та містить нові показники результатів навчання.

Для оцінювання рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями за окремим елементом навчальної програми (тема, розділ тощо) здійснюється тематичне оцінювання. Його результати можуть бути використані для коригування освітнього процесу.

Підсумкове оцінювання

Метою підсумкового оцінювання є об'єктивне співвіднесення фактичних результатів навчання учнів з обов'язковими (очікуваними) результатами навчання, визначеними Держстандартом / модельною навчальною програмою за певний період навчання.

Підсумкове оцінювання здійснюється періодично і може охоплювати один, декілька або всі групи результатів, визначених у Держстандарті. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель може встановлювати самостійно.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель може запропонувати учням:

- виконати комплексну підсумкову роботу за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями;
- виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями.

Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів учнів у навчанні та коригування освітнього процесу.

ЄУ Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів і на їх підставі виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри, але вона не обов'язково є їхнім середнім арифметичним і має враховувати динаміку особистих досягнень учня протягом року.

Оцінки за семестри і за рік можуть бути скоригованими. Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень.

Державна підсумкова атестація

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту.

Результати ДПА фіксують у класному журналі та додатку до Свідоцтва про здобуття базової середньої освіти.

Правила і процедури проведення оцінювання

Оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове). Під час організації оцінювання результатів навчання учнів МОН рекомендує:

- під час планування освітнього процесу на семестр визначати форми поточного і підсумкового оцінювання;
- формулювати об'єктивні та зрозумілі для учнів навчальні цілі, які відповідають обов'язковим і очікуваним результатам навчання, визначених Держстандартом та модельним навчальним програмам;
- ознайомлювати учнів із критеріями та засобами оцінювання, за якими буде встановлюватись рівень досягнення ними результатів навчання на кінець навчального семестру та року;
- надавати учням зрозумілий, чіткий, доброзичливий і своєчасний зворотний зв'язок щодо їхніх результатів навчання за певний період. Залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності його можна надавати в письмовій, усній або електронній формі;
- не протиставляти учнів один одному;
- акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень;
- індивідуально обговорювати з учнями труднощі в навчанні;
- створювати умови для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія);
- спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям під час навчальної діяльності;
- створювати умови для активної участі учнів у процесі оцінювання, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільно визначати подальші кроки для покращення результатів навчання;
- коригувати освітній процес з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

Інструменти оцінювання

Під час вибору методів оцінювання слід враховувати особливості змісту навчального предмета, його обсяг, рівень узагальнення та вікові особливості учнів. Оцінювання результатів навчання можна проводити із застосуванням таких способів і засобів:

- усне опитування (індивідуальне, групове тощо);
- спостереження;
- аналіз портфоліо;

- письмові завдання (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
- практичні завдання (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- навчальні проєкти;
- робота з картами, діаграмами;
- заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо;
- завдання з використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);
- самооцінювання, взаємооцінювання;
- комплексне оцінювання.

За умови навчання в дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей цифрових технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку.

Під час оцінювання слід застосовувати завдання різних когнітивних рівнів:

- на відтворення знань;
- на розуміння;
- на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях;
- уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо.

Частотність, процедури проведення та види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, визначають педагогічні працівники з урахуванням:

- дидактичної мети;
- особливостей змісту навчального предмета (інтегрованого курсу);
- етапу опанування програмовим матеріалом та етапу досягнення очікуваного результату навчання.

Дотримання академічної доброчесності

Під час оцінювання результатів навчання слід враховувати дотримання учнями принципів академічної доброчесності, зокрема:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

У разі їх порушення, зокрема списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання),

учитель може ухвалити рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню повторне проходження оцінювання.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня та його законних представників. Інформування батьків про результати навчання може відбуватися:

- під час індивідуальних зустрічей;
- шляхом записів оцінювальних суджень у носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових / електронних щоденниках учнів тощо);
- фіксації результатів навчання у свідоцтві досягнень.

До оцінювання наскрізних умінь може долучатися шкільний психолог.

Свідоцтво досягнень

Свідоцтво досягнень складається з двох частин:

1. «Характеристика навчальної діяльності»

Ця частина сформована відповідно до **конкретизованого** переліку наскрізних умінь, визначених Держстандартом. Результатом спостереження за їх розвитком є виставлення відповідної позначки в стовпцях:

- Має значні успіхи.
- Демонструє помітний прогрес.
- Потребує уваги і допомоги.

Ця частина заповнюється після завершення кожного навчального року або в разі зміни учнями закладу освіти.

2. «Характеристика результатів навчання»

Заповнення цієї частини Свідоцтва здійснюють після завершення навчальних періодів (І семестр, II семестр, Рік) відповідно до переліку навчальних предметів / інтегрованих курсів, визначених затвердженою освітньою програмою закладу освіти. Тут фіксують результатів навчання за групами результатів, визначеними Держстандартом для певних освітніх галузей, а способи фіксації педагогічні колективи визначають самостійно.

У Свідоцтві зазначається рішення педагогічної ради про переведення на наступний рік навчання (№ протоколу та дата), рекомендації вчителя. Слід звернути увагу на те, що Свідоцтво підписує вчитель.

Здобувачів освіти, їхніх батьків, інших законних представників (одного з них), **які навчаються за індивідуальною формою навчання з порядком і періодичністю оцінювання** ознайомлює керівник закладу освіти.

Оцінювання учнів, які здобувають освіту за однією з **індивідуальних форм** (сімейною, екстернатною) здобуття загальної середньої освіти, організується згідно з **Положенням про індивідуальну форму** здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 [№ 8](#), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03

лютого 2016 р. за № 184/28314 зі змінами.

При навчанні у дистанційному та змішаному режимах, індивідуальній формі навчання оцінювання, зокрема підсумкове (тематичне, семестрове, річне) результатів навчання здобувачів освіти може здійснюватися за потреби з використанням технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку.

Оцінювання результатів навчання учнів, **які одночасно здобувають освіти в закладах освіти країни перебування та України**, із тих предметів, які вивчаються в закордонній школі і відповідають предметам української типової освітньої програми, здійснювати на підставі результатів, отриманих у закордонній школі. Переведення оцінок, отриманих у закордонній школі у 12-бальну систему у межах автономії заклад освіти здійснює самостійно. Предмети, які діти не вивчали в школі країни перебування (українська, мова, українська література, історія України), оцінюють вчителі закладу освіти з використанням технологій дистанційного навчання.

За потреби, річне оцінювання може бути проведено перед початком навчального року, зокрема з використанням технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку. В окремих випадках річне оцінювання може здійснюватися упродовж I семестру наступного навчального року.

Оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами

Оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами орієнтоване на учня й передбачає вимірювання його індивідуального прогресу.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання.

Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я.

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучаються ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

Навчальний план для 7-9 класів
КЗ “Пеньківський ліцей”

Освітні галузі	Навчальні предмети				
		7	8	9	Разом
Мовно-літературна	Українська мова	3	3	3	9
	Українська література	2	2	2	6
	Іноземна мова (англ.)	3	2	2	7
	Друга іноземна мова (нім.)	2	2	2	6
	Зарубіжна література	1,5	1,5	1,5	4,5
	Громадянська освіта	0,5	0,5	0,5	1,5
	Історія України	1	1	1	3
	Всесвітня історія	1	1	1	3
Мистецька*	Мистецтво	-	1	1	2
	Музичне мистецтво	1	-	-	1
	Образотворче мистецтво	1	-	-	1
	Алгебра	2	2	2	6
	Геометрія	2	2	2	6
	Біологія	2	2	2	6
	Географія	2	2	2	6
	Фізика	2	2	2	6
	Хімія	1	2	2	5
Технологічна	Трудове навчання	1	1	1	3
Інформатична	Інформатика	1	1,5	1,5	4
Соціальна і здоров'язбережувальна	Здоров'я, безпека та добробут	1	1	1	3
Фізична культура	Фізична культура**	3	3	3	9
РАЗОМ		30+3	29,5+3	29,5+3	98
Гранично допустиме навантаження на учня		32	33	33	98
Всього (без урахування поділу класів на групи)		35	36	36	107

**Перелік навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти
II ступеня (7-9 класи)**

№ з/п	Предмет	Затвердження	Посилання на навчальну програму (на сайті закладу)	Рішення педагогічної ради про схвалення
1.	Навчальна програма Українська мова 7,8 клас НУШ (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235	https://docs.google.com/document/d/1JgyOPsYOMgGyd00No3iBz1ZSeX_KFb2W/edit https://docs.google.com/document/d/1L6ofXWINqILTPOtaQZba1Em4ywzOoNmx/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
2.	Навчальна програма «Українська література 7,8 клас» НУШ для закладів загальної середньої освіти (авт Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмольська І. В.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235	https://docs.google.com/document/d/1BMTpCpkGS-F-KbPupXorUVbIpNr30Z6/edit https://docs.google.com/document/d/1ts7QMViHsV7u1uZYywSNN5QxmmMZDleH/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
3.	Навчальна програма «Англійська мова. 7,8 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Редько В. Г. та інші.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235	https://docs.google.com/document/d/1RGLN4RN9hznzP_7NhFv9kkJvP9vbIWI/edit https://docs.google.com/document/d/1DgrwS7vI448n_OEuqZdKbSefRUD0UFO0/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
4.	Навчальна програма “Зарубіжна література” (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В. та ін.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235	https://docs.google.com/document/d/1TU3IE05qtTmT7jMuFhrDkFf_kdBuYhJ/edit https://docs.google.com/document/d/13mM_0Co7LrpI_WAR1Pv_Y1DEooaQnDRL/edit?usp=drive_link&ouid=1010518231211	

			86255456&rtpof=true&sd=true	
5.	Навчальна програма «Алгебра. 7,8 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Бурда М.І., Тарасенкова Н.А., Васильєва Д.В.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235	https://docs.google.com/document/d/14SszSYRXD3yHwTvWzT3veOYk-MBfizbOH/edit https://docs.google.com/document/d/15FrBmS_3ayxjeTdM9ILEz0PDydoNtR9S/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
6.	Навчальна програма «Всесвітня історія. 7,8 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 р. № 1001	https://docs.google.com/document/d/1UD7nFNceJpTIyEGYdfK77UzrBQTBj801/edit https://docs.google.com/document/d/1J0JnKoCqPvSeqmtPAtzOgC4RzY7Tfz1y/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
7.	Навчальна програма «Фізика 7,8 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Кремінський Б. Г., Гельфгат І. М., Божинова Ф. Я., Ненашев І. Ю., Кірюхіна О. О.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/15LUwzI8lRMHDLm0MOr9pdapOgTUQbIyU/edit https://docs.google.com/document/d/1x-D9E-kBJx6ZC24YtauYjCN4QARJyxGW/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
8.	Навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Григорович О. В.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1zhqBn2uUN7PvsztCg5Q0ZA9dBFcN7Cnk/edit	
9.	Навчальної програми з біології 7,8 класи для закладів загальної середньої освіти (автори Балан П.Г., Кулініч О.М., Юрченко Л.П.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1gSArkpWd5ZtCW9YtxgRwLODKc57r2oVb/edit https://docs.google.com/document/d/1wIAaB-YvsFI3k25-_edNcf5aKEfILzn8/edit?usp=drive_link&ouid	

			=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
10.	Навчальна програма «Географія. 7,8 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1kxOsk2c_5cgMjIHfGaOO4o7MU2FsO4OJ/edit https://docs.google.com/document/d/1EnjdrhzAZP-pm9sLUJAKcijlqZKGCKsp/edit?usp=drive_link&oid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
11.	Навчальна програма «Мистецтво 7,8 класи (інтегрований курс)» (автори:Кондратова Л.Г.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883	https://docs.google.com/document/d/1kWxuWl4hBkW5eOY7YrqO10JoDz-MmylK/edit https://docs.google.com/document/d/1Gte-8uId6fn0ggX7bxqbFVhFmlnTEvX1/edit?usp=drive_link&oid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
12.	Навчальна програма «Мистецтво 7,8 класи (інтегрований курс)» (автори:Кондратова Л.Г.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883	https://docs.google.com/document/d/15fbpwrDdczRoICJOPEkE8MhLGQ622qJk/edit https://docs.google.com/document/d/1Gte-8uId6fn0ggX7bxqbFVhFmlnTEvX1/edit?usp=drive_link&oid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
13.	Навчальна програма Технології 7,8 клас (авторки Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1CLrPTB_8j_xzO6X1-6waJLH5kSY5TGQh/edit#heading=h.gjdgxs https://docs.google.com/document/d/1DMs20UivJT1f4Qvi7rjSIYxbGhAluFzy/edit?usp=drive_link&oid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
14.	Навчальна програма “Здоров’я, безпека та добробут” 7,8 класи (інтегрований курс,	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1wBIAv0kUsKoMQOXsQGRBET0UzDqPpGtC/edit	

	автори: Василенко С. В., Колотій Л. П.)		https://docs.google.com/document/d/1AMVqU7ma-8j_35dVLeB3izr63FGBO46D/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
15.	Навчальна програма «Німецька мова. 7,8 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Редько В. Г. та інші.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1PbPJFgiajPU9qvEwtqERFb7xFzaMajj8/edit https://docs.google.com/document/d/19L0RseGu1UehB-rxVFQBQuuTBGGyCbLv/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
16.	Навчальна програма «Геометрія. 7,8 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Бурда М.І., Тарасенкова Н.А., Васильєва Д.В.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1hZtPiNrlbnSzfpdPfyy68JdGE3cTjE4p/edit https://docs.google.com/document/d/1PtyH3YqxzgDa4yU3VtDCnwS4-odT46k/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
17.	Навчальна програма «Інформатика. 7,8 класи» (автори Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакоцько В.В.)	наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 року	https://docs.google.com/document/d/1X_N1Y5PwoGCmkOVtv40YPcbzEzCTVVai/edit https://docs.google.com/document/d/1XouKcm5OLaKnveDZxhsZjGj18lsjnUx/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
18.	Навчальна програма «Історія України. 7,8 класи» (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 р. № 1001	https://docs.google.com/document/d/1B55uhGjAA6VSoX7n8Pr7GKKk-sjJ0sun/edit https://docs.google.com/document/d/1KrZQq4j-uVStAqMOpRbaNGQOLFZuJmK0/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	

19	«Громадянська освіта. 8 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Ремех Т. О., Серова Г. В.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 р. № 1001	https://docs.google.com/document/d/11tdtNqhloChGZJjO9UdO8fbTiDhVtu0B/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
20	Навчальна програма «Підприємництво та фінансова грамотність» 8 клас НУШ для закладів загальної середньої освіти (авт. Беспалко І. В., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Ролік В. А.)	наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 р. № 1001	https://docs.google.com/document/d/1TZ4wE3OUESw9aLkPCYYnKwZIJRf7UT7/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
21	Навчальна програма «Основи Захисту України» 8 клас НУШ (авт. Ігор Борохович, Анна Коваленко, Ірина Когут, Оксен Лісовий, Вікторія Сісецька, Євген Семенів та ін..)	наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 р. № 1001	https://docs.google.com/document/d/1w9BtZdqu6V Vlhq0zudp_rbuXDAnTkqzy/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	
22	Навчальна програма «Фізична культура» 7, 8 кл. (автори: Педан О. С., Коломоєць Г. А., Боляк А. А., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інші)	наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 р. № 1001	https://docs.google.com/document/d/14s6Wtzfn-o-aSZUG1YUL_IMsbmWvUmqF/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true https://docs.google.com/document/d/1FDMdsa7Rbi87Ii0-tq7yGv87baXMEAoy/edit?usp=drive_link&ouid=101051823121186255456&rtpof=true&sd=true	

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 7-9 класів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
	1	Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення
I. Початковий	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
II. Середній	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
III. Достатній	8	Знання учня (учениці) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
IV. Високий	11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

